

Egy furcsa mennyegző...

- avagy, hogyan válik igazivá az álmenyasszony -

Bizony úgy történt, ahogy azt nagyapám mesélte, egy tavaszi este, amikor a cserebogarak, csak úgy csapódtak a lóca mellé kitett lámpához, mintha irányt tévesztettek volna.

Arról lenne szó, hogy Bözsi - a szomszédunk leánya - férjhezmenésre adá a fejét. A nagy hírrel anyja, Terus néne állított be hozzánk, estebéd után:

- A Bözsi es megbolondult! - mondta, jónapot helyett.

- A leánya? - kérdezte eccerre Julis nagyanyám és az öreg János nagyapám.

- A, hát!

- Mit eszelt ki megint az-az eszeveszett leány, szomszédasszony? Tíz gyermeke közül ez az egyetlen, amelyik olyan, mintha zabot evett volna, szentigaz - állapította meg nagyapám.

- Férjhez menyen még a nyáron, most jelentette be az asztal mellett, az apja éppen a csirke cubájkját szopogatta, s majd megfulladt a porctól, amit se elrágni, se lenyelni nem tudott ijedtibe.

- No, no - szippantott egyet nagyapám a szivarjából. - Mitől lett olyan ijedős szegény Márton szomszéd? Valamikor nem vala az, jól emlékszem arra én es.

- Maga csak ne emlékezzen, s főleg fogja jó szorosra a száját, mert úgy-e hallgatni arany, s osztán, még csak az kellene, hogy felpiszkálja a parazsat, nézhetnénk magunkot, ha Bözsi szemet kapna.

- Miért? Legalább többet tudna... - vigyorgott az orra alatt nagyapám -, vagy tán nem teccik a vőlegény, valami bajik van a legénnyel?

- A legénnyel semmi baj, derék, becsületes, munkás, jól es néz ki, az es van, amit aprítson a tejbe, de a leány, azzal vóna egy kicsike baj, mert ezelőtt egy hónappal más után koslatott. S most ecceribe férjhez menne egy másikhöz. Ennek a mű leányunknak csak nem nő bé a feje lágya! Csak tudnám, kitől örökölte, mert biz tőlünk nem!

- Aztot én csak nem mondanám ijjen határozottan szomszédasszony - makacskodott tovább öregapám, mire a jóasszony felkapta a fejét, s a kötényt, s mérgesen jól bécsapta maga után a kaput.

- Nagyapa, e meg mi vót? - kérdeztem az öregtől. Az meg csak lógatta a fejét, s csavargatta a bajuszát, de közben a szeme ojjan ravaszskásan csillogott, hogy tudtam, lesz ebből még esti mese. Úgy es helyezkedtem el a lába mellett, hogy magam alá húztam a vastagabbik lábtörlőt, mert bizony hidegek voltak még az esték, s ha az öreg mesére adja a fejét, bizony én ojjankor mozdulni sem tudok, nehogy félbeszakítsam mondandójában. Nem es családkozék, mert az öreg kérges kezével csak intett, hogy menjek közelebb:

- Erről egy kukkot se senkinek! Megérttetted? Elmesélek neked valamit, de csak azért, hogy ne essél abba a csapdába, hogy elfelejted azt, amit fiatalon megcselekedtél. Terusról, a szomszédasszonyról s az ő hites uráról, Mártonról lenne szó, s arról, hogy esett meg az ő lakodalmik. No figyejj.

Fiatal, katonakiszolgált legények valánk s mán akkor es jó barátok. Már nemcsak, hogy pelyhedzett arcunkon a szőr, hanem jó alaposan oda kellett vágni a borotvát, hogy levigye szakállunkot, úgy megemberesedtünk. Nemcsak az arcunk pelyhe változott, hanem testünk s annak vérmérséklete es erősen kívánta a feleséget, mert úgy-e akkor nem úgy volt az, mind ma, hogy esszefeküdt a leány akárkivel, hanem annak rendje s módja vala. Aki aztot a csúnyát megtette, senki becsületes emberfia el nem vette vóna feleségül. Nekünk legényembereknek még lehetett ide-oda bóklászni szoknya után, vót még piroslámpás ház es akkoriba, s a faluba rossz nőcskék es valának, de nem vót annak ojjan az íze, mind kellett vóna. Szerелеmből akartunk szeretkezni, tiszta leánnyal. Az más...

Márton meg es ismerkedett egy igencsak fájintos leánnyal. Illedelmes volt, elpirult, ha ojjant mondtak neki, serénykedett, eltett mán az anyja helyett mindent télire, s vasárnapi ebédet es olyant főzött, hogy a koma csak törölte a bajsját, miután megette. Nem gondolkozott sokat, csak úgy félévet udvarolt, s mán meg es kérette egy vacsora után keresztapjával a kezit úgy, ahogy azt szokás. Az estebéd a leányos háznál esett meg - a szülők igencsak készültek rea jóféle ételekkel -, amikor a Márton keresztapja felállt es kacifántos beszédben megkérte a leány kezit, amire a szülők es a „kisasszony” igent mondtak. Utána csak úgy félévet jártak jegybe, s mán kitűzték hirtelennyibe a lakodalmat. De előbb kihirdették a nagy eseményt a templomba, három

egymást követő vasárnapi misén, vagy istentiszteleten, ki mijjen vallású vala.

Úgy-e, mind mán meséltem az úgy kezdődött, hogy megszerették egymást a fiatalok – ha nem a szülők határoztak a szerelembe es, mert ojjan es megesett, nem es eccer -, s jegybe léptek. Ettől számítva egy éven belől megtartották a lakodalmat, amire faluhejt készült az egész népség, mert valamijjen formába mindenki rokon vót, ha nem rokon, akkor koma. Az asszonyok az előkészületek alatt csak trécseltek egyfojtába, úgy fojt belőlük a szó, mind az Olt müfelénk

Nagy volt a família, míg sorra jártak mindenkit a meghívókkal igencsak eltelt az idő, s mán ott voltak, hogy sütni-főzni kellett a nagy napra. El es indultak a meghívottak. Vitték a leányos házhoz a sok libát, kacsát, tyúkot, lisztet, tojást, egészen a kovászig mindent, ami ilyenkor kell. A kamra hamar megtelt, s két héttel a lagzi előtt az asszonyok erősen serénykedtek. Először levágtak egy jó nagy kocát. A húsát felszabdalták, a zsírt kiolvasztották egy nagy üstbe, a tepertőt meg félretették pogácsának. Az emberek mán ekkor minden este mulatoztak, igencsak jól érezték magikot. Férfikézre nemcsak a disznó vágásakor volt szükség, hanem állandóan. A tyúkvágásnál ők voltak azok, akik megmerték az üstöt vízzel a kopasztásra, s ők cipelték a temérdek húst a jégtáblák közi a pincébe. Kenyérsütésnél pedig ők hevítették a kemencét, no ezzel csak azt akarom mondani, hogy ott volt a férfiember es minden előkészületnél, s a végin jót mulatott addig, amíg a nagy nap elérkezett.

Márton es végigjárta ezt a kegyetlen ceremóniát - mert az vala -, minden másnap ojjan ködibe látta reggel a napot, mintha a Hargita ködös köpenyege a szemibe költözött vóna. Én es úgy vótam vele, mert jó pajtásként ott segédkeztem, s hasogatott a fejünk elég rendesen. Aztán a lakodalom napján, mikorra mán félig ki voltunk nyúlva felötöztünk díszesen, ahogy azt illik, s mentünk kikérni a menyasszonyt, hogy oltár elé vezetessék, tudod régen es úgy volt, mind ma van szokásba, csak akkor komolyan vették ám a hagyományokat.

A kikérés idejére az asszonynépség kedve igencsak pajkosságik tetejire hágott akkor, amikor a legény által választott leány hejett álmenyasszonyokat vittek a kapuba a vőlegény elé, s kacagtak jó nagyokat, amikor az ara, rút vénasszony, kacér menyecske, vagy annyát szopó csecsemő képibe jelent meg. A vőlegény rendre elutasította ezeket, neki az „igazi” kellett.

Na, de eléggé elkalandoztam, bár ezt még te es tudod, még ma es ez jár müfelénk, ha lakodalom van. Akkor fojtatom, ahol abbahagytam, mer eccer vala kivétel.

- No, arra kíváncsi lennék!

- Akkor figyejj, s ne jártasd a lepénylesődet! - mordult reám az öreg.

A kapuba nagy zenebonával érkezünk, húzta a cigány a fülünkbe a nótát, meg es hallotta azt, aki nem volt süket, hogy nem akármi van készülöbe. A léces kerítéshez érve megálltunk úgy-e, s vártuk, hogy bébocsájtást kapjunk, s vigyük a menyasszonyt a templomba. Az első álmenyasszonnyal nem vala gond, amire fel voltunk ám készülve, mer az egy vén banya képibe jelent meg. Ám akit kihoztak

másodszorra a menyasszony helyett, igencsak csinos, tüzes leányocská és illegette magát rendesen. Azt meg nem tudtuk, hogy Márton mán a készüdések alatt szemeztetett vele. Na, ekkor jött a nagy bumm, mert a koma szeme meg sem rebbent, amikor kimondta, hogy neki ez kell, a többit ne es hozzák ki. Ezt vezeti oltár elé.

- Hú a nemjóját, én még ijjent nem hallottam tata!

- Lehet, mert jól eltitkolánk. Láttad úgy-e Terust, hogy ment kifelé még a kötényit es maga elé kapta siettibe, pedig igencsak lucskos vót az esti mosogatástól.

- Terus néni miért volt dühös?

- Kölyök! Ő volt az álmenyasszony, akit Márton azonmód a kikérést béfejezve oltár elé vezetett!

- S mi lett az igazival apó?

- A, mán más tészta öcskös!

- Mért papa?

- Mért, mért, mert azt meg én vezettem az oltár elé, Julis nagyanyádot, ott hejben. Régtől tetszett nekem pirulós orcácskája - csak nem akartam a barátom levesibe köpni azzal, hogy elcsábítom tőle -, s bizony nem bántam meg, hogy elhamarkodtam volt a dolgot. Kettős lakodalom lett belőle, a leány nem maradt faluszégyenire pártába, s nekem egy fityingembe sem került. Mulattunk egészen másnapig, amíg a hajnalcsillag világított az égen. Anyámék eleinte ájuldoztak, de reggelre, amire haza kellett vinni a fiatalasszonyt, arra az italtól-e kicsit megbódulva, vagy, mert méges teccet nekik a választásom, mukk sem volt.

- S Terus néne megbánta?

- Ejszem nem, szült eleget, nem vót ideje bánkódni, csak minden lakodalom előtt töri a frász, hogy nehogy szégyenszemre megjárja, s a leányt ne vigye el a vőlegény. Bözsi pedig igencsak kikapós, mit lehet tudni?

Valahogy most mán én es, tudatlan fejemmel megértettem, mik történtek, s mán bé es indult az agyam, hogy majd, ha nagy leszek, megnézem én mindegyik menyasszonyt, akit kihoznak majd elélem, hátha jobb es kerül terítékre, mind akit én választottam. Erről azonban nem szólok, legyen az én titkom, de ekkor jó nagy nyaklevest éreztem a kobakom hátulján, valahogy az öreg kitalálhatta gondolataimot, s mind a falnak ütköző cserebogár vertem a fejem én es a tornác oszlopához.

- Na, na, te kölyök, oszt' meg nem próbáld!

Hát mán azt es kitalálják, amit ki sem mondtam? Megette a tudás ezt a csuda nagyvilágot, az öregek mán kipróbáltak mindent, nekünk meg nem marad semmi jó, csak meg ne lepődjenek őkelmiék!

Mert minden időkben van valami, ami igaz - a vér azé mégsem válik vízzé...
